

«БЕКІТЕМІН»

«Атырау облысы мәдениет және тілдерді дамыту басқармасының Дина Нұрпейісова атындағы академиялық қазақ халық аспаптар оркестрі» КМҚК басшысы

Х. Сүйекбаев
2026 жылғы «18» қыркүйек

«Атырау облысы мәдениет және тілдерді дамыту басқармасының Дина Нұрпейісова атындағы академиялық қазақ халық аспаптар оркестрі» коммуналдық мемлекеттік қазыналық кәсіпорнының қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне жүргізілген ішкі талдау нәтижелері бойынша

ТАЛДАМАЛЫҚ АНЫҚТАМА

Атырау қаласы

18.09.2026 жыл

«Атырау облысы мәдениет және тілдерді дамыту басқармасының Дина Нұрпейісова атындағы академиялық қазақ халық аспаптар оркестрі» коммуналдық мемлекеттік қазыналық кәсіпорны (бұдан әрі – Академиялық оркестр) басшысының 10.09.2026 жылғы №55 ж/қ бұйрығы негізінде Академиялық оркестр қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау (бұдан әрі – СЖТІТ) жүргізу үшін Академиялық оркестр қызметкерлерінің қатарынан жұмыс тобы құрылды.

Академиялық оркестр басшысымен бекітілген 2026 жылға арналған СЖТІТ жүргізу жоспарының 3-тармағының 1-тармақшасына сәйкес, талдаумен Академиялық оркестрдің кадр қызметі мен кадрлық іс қағаздарын жүргізу қамтылды.

Қамтылатын кезең: 2023 жыл және 2026 жылдың өткен кезеңі.

СЖТІТ жүргізу кезеңі: 10.09.2026 жылдан 18.09.2026 жылға дейін.

I. КІРІСПЕ БӨЛІМ.

1. Академиялық оркестрдің кадр қызметінің негізгі міндеттері, міндеттері және нормативтік базасы.

Академиялық оркестрдің кадр қызметінің негізгі міндеттері болып табылады:

- қажетті біліктілігі бар және талап етілетін көлемдегі персоналды іріктеуді, жинақтауды және жалдауды ұйымдастыру;
- штатты жасақтау және орналастыру;
- штаттық қызметкерлердің тиімді жүйесін құру;
- қызметкерлердің мансаптық жоспарларын әзірлеу;

- кадрлық технологияларды әзірлеу;
- еңбекақыны, демалыстарды есептеу және Академиялық оркестрдің бухгалтериясына мәліметтер ұсыну үшін қызметкерлердің жұмысын есепке алу, жұмыс, демалыс және еңбекке уақытша жарамсыздық күндерінің санын анықтау;
- персоналды оқыту мен дамытуды ұйымдастыру, оқыту бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру, қызметкерлердің кәсіби дамуын ынталандыру;
- қызметкерлердің өз міндеттерін орындауын бақылау, олардың өнімділігін бағалау, ішкі еңбек қатынастарын реттеу;
- уәждеме (мотивация) жүйесін әзірлеу және іске асыру, қызметкерлердің уәждемесі мен өнімділігін арттыру үшін сыйақылар мен ынталандырулар жүйесін әзірлеу және іске асыру;
- Академиялық оркестрде еңбек заңнамасы нормаларының сақталуын бақылау, еңбек даулары мен жанжалдарды шешуге қатысу.

Кадр қызметі қызметкерлерінің лауазымдық міндеттері:

- еңбек заңнамасына, ережелерге және Академиялық оркестр басшысының бұйрықтарына сәйкес жұмыскерлерді жұмысқа қабылдауды, ауыстыруды және жұмыстан босатуды рәсімдеу;
- жұмыскерлердің жеке істерін қалыптастыру және жүргізу, оларға еңбек қызметіне байланысты өзгерістерді енгізу;
- аттестаттау, конкурс комиссиялары үшін материалдарды дайындау және жұмыскерлерді көтермелеу мен марапаттауға ұсыну;
- еңбек кітапшаларын толтыру, есепке алу және сақтау, еңбек стажын есептеу; жұмыскерлерге демалыс берілуін есепке алуды жүргізу, кезекті демалыстар кестесінің жасалуын және сақталуын бақылау;
- кадрлардың қозғалысын және тұрақтамау себептерін зерделеу, оны төмендету бойынша іс-шараларды әзірлеуге қатысу;
- Академиялық оркестрдің құрылымдық бөлімшелеріндегі еңбек тәртібінің жай-күйін және жұмыскерлердің ішкі еңбек тәртібі ережелерін сақтауын бақылау;
- белгіленген есептілікті жасау.

Нормативтік база:

Академиялық оркестрдің кадр қызметінің қызметі Қазақстан Республикасының Еңбек кодексімен (бұдан әрі – ҚР ЕК) және Қазақстан Республикасының кадрлық іс қағаздарын жүргізуді реттейтін басқа да нормативтік құқықтық актілерімен реттеледі.

2. Академиялық оркестрдің штаттық саны.

Талдау жүргізу барысында 2026 жылғы қаңтарда Академиялық оркестр басшысы Х. Суйекбаев Атырау облысы Мәдениет және тілдерді дамыту басқармасының (бұдан әрі – Басқарма) басшысымен А. Жоламановпен келісе отырып Академиялық оркестрдің 2026 жылға арналған штаттық саны бекітілді, онда бекітілген жұмыскерлердің жалпы штаттық саны 130 жұмыс бірлігін құрайды:

- басқарушы персонал блогы;

- көркемдік-басшылық персонал;
- негізгі персонал блогы;
- әкімшілік-кадрлық блок;
- техникалық персонал;
- «SARMAD» этно-фольклорлық ансамблі.

Сондай-ақ, талдау барысында бүгінгі күні Академиялық оркестр жұмыскерлерінің нақты саны 122 бірлікті құрайтыны анықталды, олардың ішінде кадр қызметінің тек 1 жұмыскері бар – кадрлар жөніндегі инспектор Кадырова Айнагуль Андровна.

Анықтама үшін: Академиялық оркестрдің заңды мекенжайы – Атырау облысы, Атырау қаласы, Мұса Баймұханов көшесі, №16Г ғимарат; ғимараттың жөнделуіне байланысты, қазіргі уақытта Академиялық оркестрдің басшылығы, әкімшілік блоктың жұмыскерлері мен техникалық персоналы уақытша мына мекенжай бойынша орналасқан – Атырау облысы, Атырау қаласы, Әбілқайыр хан даңғылы, №52 ғимарат («Атырау облысы Мәдениет және тілдерді дамыту басқармасының Габдол Сланов атындағы Облыстық әмбебап ғылыми кітапханасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесі); әртістер мына мекенжай бойынша орналасқан – Атырау облысы, Атырау қаласы, Балықшы шағынауданы, Айнаш Байжігітова көшесі, №86А ғимарат («Атырау облысы Мәдениет және тілдерді дамыту басқармасының Халық шығармашылығын ұйымдастыру және мәдени-демалыс қызметінің облыстық ғылыми-әдістемелік орталығы» коммуналдық мемлекеттік қазыналық кәсіпорны).

II. АҚПАРАТТЫҚ-ТАЛДАМАЛЫҚ БӨЛІМ.

1. Академиялық оркестр жұмыскерлерінің штаттық санын бекіту кезіндегі тәуекелдер.

Талдау жүргізу барысында, жоғарыда көрсетілгендей, 2026 жылғы қаңтарда Академиялық оркестр басшысы Х. Суйекбаев Басқарма басшысы А.Жоламановтың келісуі бойынша Академиялық оркестрдің 2026 жылға арналған штаттық санын бекіткені анықталды.

Алайда, аталған штаттық санды зерделеу барысында онда бекітілген сәтте жұмыс істеп тұрған Академиялық оркестр жұмыскерлерінің деректері (Т.Ә.Ж.) көрсетілгені анықталды.

Штаттық кесте мен штаттық сан – бұл дербестелмеген (аты-жөні көрсетілмейтін) құжаттар болып табылады, олар мекеменің нақты адамдарға емес, функциялар мен позицияларға деген қажеттілігін айқындауы тиіс.

Осылайша, мынадай тәуекелдер бар:

- бос орындардың немесе позициялардың лауазымдық міндеттерге емес, нақты тұлғаларға таңылғанын көрсететін ұйымдастырушылық-штаттық құрылымдағы лауазымдарды дербестеу (персонификациялау) тәуекелі;
- ашық конкурс пен лауазымдарға тең қолжетімділікті шектеу тәуекелі, яғни нормативтік құжатта Т.Ә.Ж.-ні алдын ала бекіту басқа кандидаттардың конкурстық негізде қатысу мүмкіндігін шектейді;
- құрылымның өндірістік қажеттіліктен емес, белгілі бір адамдардың мүдделеріне сай қалыптасқанын айғақтайтын ұйымдастырушылық құрылымды нақты тұлғаларға «бейімдеу» тәуекелі;

- фаворитизм, тамыр-таныстық (*непотизм*) және патронаждың көрініс табу тәуекелі, яғни құрылым деңгейінде нақты адамдарды бекіту жиі астыртын келісімдер немесе «өз» қызметкерлерін жұмыстан босатудан немесе бәсекелестіктен қорғау туралы белгі береді;

- Академиялық оркестр басшылығының ашық іріктеу сүзгілерін айналып өтіп, лауазымдарға адал немесе байланысы бар тұлғаларды бекіткенін білдіретін кадр саясатында мүдделер қақтығысын тудыру жағдайларының тәуекелі.

Сыбайлас жемқорлық осалдығы:

- кадрлардың ауысуын бұғаттау, яғни, егер лауазым «атаулы» болса, оны қысқарту, өзгерту же ашық конкурс жариялау қиынырақ болады;

- меритократияны алып тастау, яғни, басқа қызметкерлердің кәсіби өсуі үшін ынтасы жоғалады, өйткені орын заңды түрде «броньдалған»;

- сыбайлас жемқорлық факторы, яғни, бекітілетін штат санына Т.Ә.Ж.-ні енгізу белгілі бір тұлғалар үшін өмірлік немесе ауыстырылмайтын мәртебені қамтамасыз етудің жасырын нысаны болуы мүмкін, бұл көбінесе осы нақты есімге бекітілген қаржылық пайдамен (*сыйақылар, үстемеақылар*) байланысты болады.

Ұсыныс:

- Академиялық оркестрдің бекітілген штаттық санын Академиялық оркестр жұмыскерлерінің Т.Ә.Ж.-ін көрсетпестен өзгерту.

2. Академиялық оркестрдің құрылымдық бөлімшелері туралы ережелердің болмау.

Талдау жүргізу барысында Академиялық оркестрдің құрылымында кадр, бухгалтерия, сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс қызметтері мен әкімшілік-шаруашылық блогы бар екені анықталды.

Алайда, талдау барысында кадр, бухгалтерия қызметтерінің және әкімшілік-шаруашылық блогының бекітілген ережелері жоқ екені анықталды.

Анықтама үшін: ереже тек 2024 жылы бекітілген сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс қызметінде ғана бар.

Ұсыныс:

- Академиялық оркестрдің ережесін қарай отырып Академиялық оркестрдің кадр, бухгалтерия қызметтері мен әкімшілік-шаруашылық блогы туралы ережелерді бекіту.

3. Академиялық оркестр жұмыскерлерінің әртүрлі лауазымдар мен жұмыстарды қоса атқаруы кезіндегі тәуекелдер.

Талдау жүргізу барысында Академиялық оркестр жұмыскерлерінің негізгі бөлігі негізгі лауазымынан бөлек, Академиялық оркестрде және басқа ұйымдарда жарты ставкаға (*бір жарым ставкаға*) басқа лауазымдарды қоса атқаратыны анықталды (*жұмыскерлердің тізімдері қоса беріледі*).

ҚР ЕК бойынша бір жұмыскердің бір ұйымда екі түрлі лауазымды атқару жағдайы ішкі қоса атқарушылық болып танылады.

Осындай тәжірибе, егер ол дұрыс рәсімделсе, өздігінен заң бұзушылық болып табылмайды.

Алайда Академиялық оркестр (КМҚК) үшін азаматтық қызметшілердің мәртебесімен, бюджет қаражатымен және жұмыс уақытын есепке алумен байланысты өзіндік тәуекелдер бар.

Осылайша, 4 негізгі санатқа бөлуге болатын мынадай тәуекелдер бар:

- бюджет қаражатын мақсатсыз немесе тиімсіз пайдалану тәуекелі, яғни, егер жарты ставка үшін төлем негізгі жұмыспен нақты сәйкес келетін (*қабаттасатын*) уақыт үшін жүргізілсе, бұл ревизиялық комиссия немесе аудит тарапынан қаржылық бұзушылық және негізсіз төлемдер ретінде бағаланады;
- жұмыс уақыты мен тынығу режимін бұзу тәуекелі, яғни, егер жұмыс уақытын есепке алу табелінде немесе шарттарда міндеттерді орындау сағаттары шектелмеген болса, бұл ҚР ЕК-нің тікелей бұзылуы болып табылады;
- мүдделер қақтығысы/сыбайлас жемқорлық тәуекелі, яғни, егер лауазымдардың бірі екіншісіне қатысты басшылық ететін, бақылайтын немесе материалдық жауапты болып табылса туындайды;
- еңбек өнімділігінің төмендеу тәуекелі (*«адам факторы»*), яғни 1,5 ставканы (*күніне 12 сағат*) нақты істеп шығу кезіндегі жұмыскердің дене жүктемесінің шамадан тыс артуы.

ҚР ЕК 1-бабы 1-тармағының 56) тармақшасына сәйкес, қоса атқаратын жұмыс – бұл жұмыскердің негізгі жұмысынан бос уақытында орындайтын жұмысы.

Мысалы: Егер негізгі лауазымы бойынша жұмыскер сағат 09:00-ден 18:00-ге дейін жұмыс істесе, қоса атқару бойынша 0,5 ставкадағы жұмыс сағат 18:00-ден ерте басталмауы тиіс (*мысалы, 18:00-ден 22:00-ге дейін*).

Бұзушылық: Егер жұмыскер бір 8 сағаттық жұмыс күні ішінде екі функцияны да бір мезгілде орындаса.

Сондай-ақ, ҚР ЕК 68-бабының 3-тармағына сәйкес, негізгі жұмыс орны бойынша және қоса атқаратын жұмыс бойынша күнделікті жұмыстың жиынтық ұзақтығы қалыпты ұзақтықтан 4 сағаттан артық аспауы тиіс.

Мысалы: 8 сағат (*негізгі*) + 4 сағат (*қоса атқару бойынша 0,5 ставка*) = күніне максимум 12 сағат.

4. Академиялық оркестр жұмыскерлеріне лауазымдық ақысына үстемеақыларды төлеу.

Талдау жүргізу барысында бүгінгі күні Академиялық оркестр басшысының орынбасары Ж.Ж. Исмагулов 14.09.2023 жылдан бастап **Академиялық оркестрдің түскен кіріс сомасынан жұмыс көлемінің ұлғаюына байланысты лауазымдық ақысының 50% мөлшерінде жалақысына қосымша төлем алатыны анықталды** (*Академиялық оркестрдің бұрынғы басшысы Б.Сартбаевтың 14.09.2023 жылғы №76 ж/қ бұйрығы*). 2023 жылдан 2026 жылға дейінгі кезеңде ол алған қосымша төлемдердің жалпы сомасы **2 011 402 теңгені** құрайды.

Сондай-ақ, 2026 жылғы мамырдан бастап осыған ұқсас қосымша төлемді Академиялық оркестрдің бас бухгалтері Г.У. Аvezова алады (*Академиялық оркестр басшысы Х. Сүйекбаевтың 25.05.2023 жылғы №48 ж/қ бұйрығы*). Оған төленген қосымша төлемдердің жалпы сомасы **390 040 теңгені** құрайды.

Бұдан бөлек, 12.06.2023 жылдан бастап 2025 жылды қоса алғанда, осыған ұқсас қосымша төлемді бұрын Академиялық оркестрдің бұрынғы бас бухгалтері М.С. Кушкарбаева алған (*Академиялық оркестрдің бұрынғы басшысы Б. Сартбаевтың 12.06.2023 жылғы №72 ж/қ бұйрығы*). Оған төленген қосымша төлемдердің жалпы сомасы **1 575 029 теңгені** құрайды.

Сонымен бірге, 01.02.2026 жылдан 07.09.2026 жылға дейінгі кезеңде бір айлық еңбекақысының 100% мөлшеріндегі қосымша төлемді бұрын Академиялық оркестр басшысы Х. Суйекбаев алған (*Басқарма басшысы А.Жоламановтың қосымша төлемдерді тағайындау туралы 27.02.2026 жылғы №15 бұйрығы, Басқарма басшысы А. Жоламановтың қосымша төлемдерді тоқтату туралы 04.09.2026 жылғы №62 бұйрығы*).

Көрсетілген бұйрықтарға сәйкес, қосымша төлемдер Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 29 тамыздағы №1127 «Мемлекеттік бюджет қаражаты есебінен ұсталатын Қазақстан Республикасы органдарының қызметкерлеріне сыйақы беру, материалдық көмек көрсету және лауазымдық ақыларына үстемеақылар белгілеу, сондай-ақ әкімшілік мемлекеттік қызметшілерге бонустар төлеу қағидаларын бекіту туралы» Қаулысының 9-тармағы (*бұдан әрі – №1127 Қаулы*) және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 31 желтоқсандағы №1193 «Азаматтық қызметшілерге, мемлекеттік бюджет қаражаты есебінен ұсталатын ұйымдардың қызметкерлеріне, қазыналық кәсіпорындардың қызметкерлеріне еңбекақы төлеу жүйесі туралы» Қаулысының 5-тармағы (*бұдан әрі – №1193 Қаулы*) негізінде жүргізілген.

Өз кезегінде, жоғарыда көрсетілгендей, аталған үстемақылар Академиялық оркестрдің табысынан төленіп жатырғандығы белгілі болды, бірақ, шығарылған бұйрықтарда үстемақыларды берудің негіздері №1127 және №1193 Қаулылардың нормалары көрсетілген.

Алайда, аталған №1127 және №1193 Қаулыларда қызметкерлерге **мемлекеттік бюджет қаражатынан** аталған үстемақыларды беру қағидалар көзделген.

Ұсыныстар:

- айыппұлдар немесе тексерулер түрінде жүзеге аспауы үшін Академиялық оркестр басшылығында мінсіз құқықтық негіздеме болуы тиіс;
- қандай бірегей еңбегі немесе еңбек жағдайлары үшін (мысалы, мемлекеттік сырды құрайтын мәліметтермен жұмыс істеу немесе ерекше зиянды жағдайлар үшін) осы қосымша төлем тиесілі екені нақты жазылған Еңбекақы төлеу және сыйақы беру туралы ережесі болуы тиіс;
- жұмыскерлер үшін төлем аймағы нақты өлшенетін нәтижелермен немесе тіркелген кеңейтумен негізделген бұйрықтар болуы тиіс.
- «Ақылы қызметтерден түсетін кірістер есебінен қосымша төлемдер» жолы Бюджеттік бағдарламалар әкімшісімен бекітілген кәсіпорынның даму жоспары болуы тиіс;
- қызметтің ақылы секторына қатысатын кез келген жұмыскердің (тек басшылық емес) бекітілген үстемеақыға немесе пайызға құқығы бар екені нақты жазылған Ұжымдық шарт/Еңбекақы төлеу туралы ереже болуы тиіс.

III. ҚОРУТЫНДЫ БӨЛІМ.

Талдау нәтижелері кадр саласында айтарлықтай тәуекелдер мен проблемалық мәселелердің бар екенін көрсетеді.

Жүргізілген талдау қорытындысы бойынша барлығы мынадай тәуекелдер және проблемалық мәселелер анықталды:

- Академиялық оркестр жұмыскерлерінің штаттық санын бекіту кезіндегі тәуекелдер;
- Академиялық оркестрдің құрылымдық бөлімшелерінде ережелердің болмауы;
- Академиялық оркестр жұмыскерлерінің әртүрлі лауазымдар мен жұмыстарды қоса атқаруы кезіндегі тәуекелдер;
- Академиялық оркестр жұмыскерлеріне лауазымдық ақысына үстемеақыларды төлеуі.

Жоғарыда баяндалғанның негізінде Академиялық оркестр басшылығына ұсынылады:

- жол берілген бұзушылықтарды және бар сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін жою бойынша іс-шаралар жоспарын әзірлеу;
- анықтамада баяндалған фактілердің әрқайсысы бойынша тексеру іс-шараларын жүргізу және алдағы уақытта мұндай бұзушылықтарға жол бермеу бойынша шаралар қабылдау.

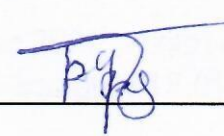
«КЕЛІСІЛДІ»:

Академиялық оркестрдің
кадрлар жөніндегі инспекторы

 А. Кадырова

2026 жылғы «18» қыркүйек

Анықтаманы құрастырған:
Академиялық оркестрдің
комплаенс-офицері

Б. Уразов

2026 жылғы «18» қыркүйек